

Délvidék

Bácskai Napló
POLITIKAI NAPILAP
 FELELŐS SZERKESZTŐ: KÖNYA LAJOS.

MEGJELENIK	
mindennap délután vasár- és ünnepnap kivételével.	
Szerkesztőség és Kiadóhivatal: Szabadka, IV., Rakóczi-út 20. Telefonszám 300.	
ELŐFIZETÉSI DÍJAK:	
Helyben házhoz hordva	
egész évre	— — — — 22—
fél évre	— — — — 16—
negyed évre	— — — — 8—
Videkre postán küldve	
egész évre	— — — — 22—
fél évre	— — — — 16—
negyed évre	— — — — 8—

Egész városrészek leégtek Pétervározt.

Stockholm, szept. 20. Pétervárról ma érkező utasok sötét színekkel esztetik a terrorista nyomást. — Teljes anarchia uralkodik, fosztogatnak az utcán és a lakásokban s mindenütt ebinség uralkodik. A helyzet katasztrofális. Egész városrészek leégtek.

Az angolok a Hindenburg-vonal előtt.

London, szept. 19. Reuter jelentés: — Az angolok 8 ezer foglyot ejtettek a francia fronton és 50 löveget zőákmányoltak. Harom mérföldre állunk a Hindenburg vonaltól.

Összekaptak a francia szabadkőművesek.

Genf, szept. 20. A szabadkőművesek nagypáholya 300 páholy részvételével ülést tartott Párisban. Elsősorban a Malvy-ügygel foglalkoztak, majd a béke kérdést tárgyaltak. Ugy határoztak, hogy ki kell erőszakolni a békét még akkor is, — ha Clémenceau miniszterelnök és Poincaré elnök ellen is kellene állástfoglalniuk.

Wekerle Bécsben.

Budapest, szeptember 20. Wekerle Sándor miniszterelnök ma délután titkárja kíséretében Bécsbe utazik.

Az angolok visszavonulása Perzsiában.

London, szept. 19. Reuter-jelentés: A katumi britt hadsereg szept. 14-én a várost kiűrtette és visszavonult Észak-Perzsiába.

A spanyolnátha Svédországban.

Stockholm, szept. 20. A spanyolnátha következtében az őszi hadgyakorlatok elmaradnak, 21 ezer 29 ember megbetegedett és 78 meghalt. A Vörös-Kereszt szükségkórházakat állít föl.

Az antant munkások nem avatkoznak bele az oroszok ügyébe.

London, szept. 19. A munkáskonferencián két, Oroszországra vonatkozó határozati javaslatot tárgyalnak. Más határozati javaslatok rokonérzésüket, fejezik ki az oroszországi munkásoknak és a szociálista szervezeteknek. A szövetséges államok munkásait óvják az oroszországi ügyekbe való beavatkozás politikájának súlyos veszedelmeitől.

Egy brit fegyveres őrhajó elsüllyesztése.

London, szept. 19. Reuter-jelentés: A tengerészeti hivatal közlése szerint szept. 12-én egy német buvárnaszád megtorpédott és elsüllyesztett egy brit fegyveres őrhajót, 8 tiszt és 20 főnyi legénység eltűnt.

Lenin meggyógyult. Stockholm, szeptember 20. Több moszkvai lap arról ad hírt, hogy Lenin elhagyta ágyát és fogadta Szinovjev látogatását.

A magyarországi németiség.

A Délvidék szept. 8-iki számában egy cikk jelent meg Vep-ródiensis aláírással s ez aláírás sejteti, hogy írója Vep-ródön s amint ő maga mondja, sváb szülőktől született.

E sorok közlője — szintén Vep-ródön született, legyen tehát szabad a jelzett cikkhez hozzászólnia.

Soha sem voltam barátja a nemzetiségi eredet feszegetésének; ott van annak a nyomában a jogkövetelés, az erők elforgácsolása. S ép Vep-ródön voltam szem és fültanuja az 1850. évben, midőn a szerény jogkereső vep-ródi németek, vérszermet kapva a szabadság s magyarság leveretésével — Világosnál, Karácsony szent ünnepén — titkos előkészület után szervezett támadással s durva erőszakkal verték ki a magyarokat a templomból.

Amikor a németek Vep-ródre telepítették, az egyházi hatóság nyelvök használatát az istentiszteletnél a magyarokéval egyenrangúvá tette vagyis mivel a magyar nyelv minden második héten alkalmaztatott szent beszédek és énekekben, a magyarok a németek javára fele jogukat elvesztették; és a magyarok ebbe belenyugodtak s midőn a németek száma mindiakább szaporodott, ezek a magyaroknak felére csonkított jogát még egy negyeddal kívánták a maguk javára megszorítani. Ezt persze a magyarok nem voltak hajlandók tűrni s az egyházi hatóság sem engedte a magyarok ési jogát megcsonkítani. A németek durva erőszakkal templomszentségtelenítéssel is készek voltak éhajuk teljesítését, kiterőszakolni. Így nének ki a szerény vágyak, melyek teljesítését Vep-ródiensis szerint a németek nem követelik, — hanem „most még csak kérik”.

A kérvényezési jog alapján saami jogosult kérelem elől nincs elzárva a lehetőség; de a velleitásokat s kivált fanatizmusig könnyen felesígható nemzetiségi törekvéseket

szítani könnyelmű és tünös játék.

V. a németek saját nyelvű iskoláira nézve többféle jogcímet hoz fel, vagy inkább arra való érdemeiket sorolja fel, s ahogyan ezt teszi, az is azt mutatja, hogy a nemzetiségi törekvések nem tiszta látással dolgoznak.

Mária T. és fia, II. József bizonyára kulturális szándéklatokkal telepítették ide a németeket s ezek érdemeit tekintetben nem lehet tagadásba venni. V. szerint ezek csapolták le csatornázással a Duna, Tisza s Maros árvízokozta moesarait, mintha fogalma sem lenne arról, miszerint a visszabályozás megkezdéséül tekinthető Ferenc csatorna két fenkőlt szellemű magyar terve alapján felsőbb jóváhagyással ugyan, — de részvénytársaság által eszközöltetett a nagy francia háborukban ejtett foglyok kézimunkájával. Hogy a Ferenc csatorna s a sokoldalú visszabályozás a németek kizárólagos műve érdeme volna, azt állítani a történelem meghamisítása nélkül nem lehet. Csak egy németnek érdeméről szól a történelem és pedig nem a munkálatok terén, hanem a kész csatorna hasznosságáról. Ugyanis midőn a r.-t. a nyert engedély leteltével vissza vagy át akarta a csatornát adni a kormánynak, ez kir. biztos útján tudakozódott, hogy érdemes-e a csatornát fentartani; egy cservenkai sváb, ki épen a csatorna jóvoltából gazdagodott meg, így nyilatkozott: Allessz, wasz mer haba, fertank mer tem Krába; s állítólag ez döntött afölött, hogy továbbra árassza a csatorna a svábokra is áldásait.

V. a németeknek 1848-9-i szabadságharcban szerzett érdemeiről is szól. De e sorok írója keserű saját tapasztalatóból mondhatja, hogy édesanyjával és testvéreivel a vad szörviának elől menekülni törekedve tiszta nagy német közösségekben szállás kérésök azzal tagadtatott meg, hogy

„für Kossuth-Hunde geben wir Keim Quatär“. A történelem még sok tényre lesz kénytelen felkutatni, hogy a németek érdememlékére helyezve azt kellő helyre billentse. Addig ezen érdemeikről csinján kell dicsekedve beszélni.

Nem egy, hanem több hitoktató lelkész nyilatkozott a következő módon: Szívesen magyarazzuk a hittan tételeit a német gyermekeknek anyanyelvükön, de persze a német irodalmi nyelven; de ezzel alig közelítjük meg jobban a megértetés célját, mintsem ha magyarul magyarazzuk és pedig magyar és német iskolánknál ez utóbbiak végett többszörösen.

3-4 szomszédos község német lakói nem értik meg egymást s e nyelv képezheti a kultúra terjesztésének eszközt?

V.-nek, mint irgalmas szamaritánusnak, gyógyító olajjal kellene a baj ellen orvoslátot szereznie. Azonban ez az új irgalmas szamaritánus nem vette észre, hogy amit Ő utjában talált, az nem seb, hanem lappangó tűz és nem gondolta meg, hogy midőn Ő arra olajat öntött, nem gyógyította, hanem segített láng-ra lobbantani. Zombori.

Baloghy Ernő főispán újabb kitüntetése.

A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király Baloghy Ernő, Bácsbodrog vármegye főispánja részére már régebben adományozott Lipót-rend lovagkeresztjéhez a hadidisztményt adta,

Mellékesen megjegyezve, elég pikáns fogalmazással jelent meg ez a királyi kézirat a hivatalos lapban. A szöveg így szól:

„Ő császári és apostoli királyi Felsője — Baloghy Ernő Bács Bodrog vármegye főispánja a részére már régebben adományozott Lipót-rend lovagkeresztjéhez a hadidisztményt legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.“

Akik tudnak jól magyarul, jól mosolyognak ezen a jól megfogalmazott igazi kitüntetésen, mely Baloghy főispánt királynak tünteti föl, ki magának adományoz kitüntetést.

— A szabadkai tisztviselők beszerzési csoportjában délelőtt 8 és 11 és délután 4 és 7 óra között hagymakiosztás lesz. Ma, 20-án délután burgonyakiosztás lesz a pályaudvarnak a villamos vasut szénrakodó helyén. A burgonya kiosztás 21- és 23-án délután is folytatódik mindig 3 órától kezdve.

Szaporítják a csendőrséget.

— 11-ről 18 ezerre emelik a létszámot. —

(Saját tudósításunk.) A magyar kormány végre belátta, hogy a háboruban megnövekedett gáztettek ellenőrzésére és megállítására erőlyes eszköz kell. A mostani csendőrlétszám, bármily tevékeny is, ha éjjel nappal talpa van is, nem bírja megfékezni a sok rablót, a retentő sok zsványt, csem pészit és egyéb háborus bandákat. A mi vidékünkön, az alföldön pedig különösen a cigányok garázdálkodnak szinte elképzezetlenül szörnyűséggel. Csak 3-4 napja fogtak össze Szegeden egy óriási cigánybandát, melynek 28 férfitagjából 24 katonaszökevény volt. Ezek mindenféle fegyverekkel ellátva már jó félesztendeje rettegsben tartották Ósóngrád és Bácsmegyét és nagy tömegükre való tekintettel a hatóság eddig nem birt velük: Most, hogy már 11 gyilkosságot követtek el, végre burokra kerültek a zsványok. Csak a belügyi kormány tehetlenségét mutatja, hogy eddig is garázdálkodhattak; mert hiszen már békében tudta mindenki, hogy

a cigány nem tud megélni becsületes munkával. A cigánynak már a vérben van a lopás, amint más népfajoknak a csalás, más fajok könyörtelen kiszipolyozása.

Mindzekért tehát nagy örömmel veszi a kirt a „Délvidék“, hogy a magyarországi csendőrség létszámának 11 ezerrel 18 ezerre való fölemelése immár elhatározott dolog. Minden csendőrkerületben csendőri megbizottak járják össze az összes katonai csapattesteket és azonnal föl is veszik csendőrnéket azokat akik erre alkalmasak és akiknek kedvük van a nehéz csendőri szolgálatra. A nagyobb siker érdekében nagynehezen föl emelték most a csendőrök anyagi járandóságát is: Ez is hozzájárul ahhoz, hogy a 7000 új embert könnyebben összehozhassák.

Szabadkán és környékén, mely a budapesti III. számú csendőrrülethez tartozik, egy alezredessel. Nagy István csendőrfőhadnagy, a szabadkai csendőrszakasz mostani vezetője végzik a toborzást, látható sikerrel, a katonaság között.

300 korona kálváriája.

— Görbe ut az üvé és a pétékápe közt. —

(Saját tudósításunk.) Nyomorult 300 koronának, de nem is egészen annyinak, hanem csak 298 korona és néhány fillérnek borzalmas kálváriáját kell megírunk, mert már egy szegény nyugdíjas vasutas annyit jár a pénze után, hogy hónapok múltán sem kaphatja meg. A pénz pedig elindult még július 20-án a szabadkai üvétől, az üzletvezetőségtől, a ptkp. a postatakarékpenztár utján jó messze, palicsra. (Villamoson különösen messze van). Ez a pénz az elmúlt félévre eső háborus segélye volt a szegény nyugdíjasnak. És hogy mennyire csukguyan háborus ez a segély, azt az is tanúsítja, hogy még ma sem jutott a címzett kezéhez bár már augusztus 3-án a palicsi postán volt. Mivel azon-

ban a pénz fölvételekor a szabadkai postahivatalnál érthetetlen tévedésből más keresztnevet írtak be, a címzettnek nem adhattuk ki a pénzt Palicsra. Visszament hát a pénz Szabadkára. A posta érdeklődött az üv.-nél, az üvé megadta az engedélyt, hogy a rendes címre küldjék, de még a mai napig sincs a pénz a címzettél, hanem még mindig a postatakarékpenztár kezeli, mint gazdátlan jószágot, pedig szeptember 6-án már Sztéréni kereskedelemügyi miniszterhez is írt föl 300 koronájáért a vasutas választ persze onnan sem kapott. Ugy gondolják talán, hogy úgy sincs rászorulva, mert havi 65 K. nyugdíjából ugyis könnyen megéli a családjával.

Az osztrákok távozása Szabadkáról.

— Napsütötten, telt arccal, egészségesen mennek haza. —

(Saját tud.) Ma délután 2 óra körül távoztak el Szabadkáról az osztrák gyerekek. Ez alkalommal vezetők a következő levelet intézték a szabadkaiakhoz:

„Köszönet Szabadka város közönségének! A 189 bécsi gyermek és az őket kísérő tanszemélyzet részéről fogadják legbensőbb köszönetünket azért a barátságos vendégszeretetért, amelyben 8 héten át bennünket részesítették.

A Károly császár gyermeknyaraltatás, nemes nagyvonalú műve a mi fiatal Uralkodónknak, amely jelző kívül fog megmaradni a világháború történetében, meghozta a maga gazdag gyümölcsét.

A napsütött, telt arcú, egészséges gyermekek a vendéglátók szeretetadó csomagjaival megterhelve meleg hálátelt szívvvel hagyják el ma az Önök szép városát és annak istenáldotta kapuit.

Isten áldása legyen a városra, és annak lakóira, — akik a háboru

szükségében becsületes testvéri kezűket segítségünkre nyújtották.

Különösen köszönetet mondunk ama férfiaknak, akik a szervezés munkájában segítségünkre voltak és abban hűségesen támogattak.

August Honigmann tanár,

Josef Brandler igazgató.

— A szabadkai szabadiskola. A szabadkai fő felső kereskedelmi iskolával kapcsolatos szabadiskolában a tanítás október 1-én kezdődik. (I. V. Beresényi utca 6.) A fölvételeket naponta délután 5 órakor a felső kereskedelmi iskola igazgatója vezeti. Mérsékelt díjak. Tantárgyak szabad választás szerint: magyar fogalmazás, idegen nyelvek (német, francia, szerb horvát) tanítása, gyors, gép- és szépipírás, kereskedelmi levelezés, számtan és könyvtétel.

A lelkiismeretlenség elleni küzdelem.

A kereskedelem megreformálása.

Ausztriában mintegy 20 olyan központi szövetkezet létezik, melyeket kereskedők alakítottak azért, hogy a szövetkezés útján a nagyban való bevásárlás előnyeit élvezhessék. Ezek a szövetkezetek most a Wien-ben létező központi szövetkezet felhívására birodalmi szövetkezzé akarnak egyesülni és a szövetkezzé részére az államtól oly előnyöket követelmek, melyek a kereskedői osztályra nézve kétségtelenül nagy előnyökkel járnának.

A létesítendő szövetkezzé érdekében az osztrák kereskedők vezető emberei a kereskedelemnek szociális irányban leendő megreformálását tartják szükségesnek. Azok a röpiratok, melyeket a szövetkezzé szervezkedés sikere érdekében kiadott, olyan dolgokat tartalmaznak a kereskedelem alfajulásáról és a szövetkezés gazdasági és szociális előnyeiről, melyeket valósággal lelki gyönyörűséggel olvashat mindenki, aki a hamisítatlan szövetkezés barátja.

Lásuk tehát, hogyan gondolkoznak osztrák testvéreink. Azt mondják, nem szenved kétséget, hogy az árut forgalombahozni leginkább a fogyasztó jogosult. Szerintük azonban sem a fogyasztási szövetkezzétekben egyesült fogyasztók, sem az állam nem képes oly mértékben a termeléshez hozzáférni, hogy az igényeket kellően kielégíthetné.

Az illegitim kereskedelem ébresztette fel az egyénben a rossz hajlamokat, az önzést, a tiszteltetlen versenyt és lelkiismeretlenséget. A kereskedelem maradjon meg a kereskedők kezében, csak hogy a kereskedőnek szociálisan kell gondolkodnia és cselekednie. A kereskedelem megreformálására legalkalmasabb a kiskereskedő, nemcsak azért, mivel a kiskereskedő a nagykereskedő kezében nem egyéb, mint eszköz, aki az utóbbinak a tisztességtelen spekulációt lehetővé teszi, hanem azért is mivel a merkantilis gazdasági rendszer leginkább kiskereskedelmet kerítette hatalmába.

Tehát meg kell reformálni a kereskedelmet és pedig a szövetkezés útján, mely arra képesíti, hogy olcsó és jó árut adhasson.

— A tanítók fizetésrendezése.

Értesülésünk szerint a kultuszminiszter tervezete eltörli a tanítók eddigi fizetési osztályai közül azokat, amelyeknek dotációja 2000 koronán alul van, úgyhogy a jövőben nem lesz tanító, akinek 2000 koronánál kisebb fizetést ad az állam. A fizetésrendezés nemcsak az állami tanítókra, hanem az összes felekezeti és községi tanítókra is kiterjed. Az új fizetési osztályok törzsfizetésén kívül a tanítók megkapják továbbra is eddigi családi pótlékukat és pedig a régi három gyermekes megszorítás nélkül. — Háborítottatlanul megmaradnak továbbá 75 százalékos háborus segélyük birtokában is, kapnak aztán évi 1000 korona ruhasegélyt, sőt egyes méltánylást érdemlő esetekben folyamodhatnak rendkívüli segélyért is.

Értesítés

Tisztelettel értesitem a nagy érdemű közönséget hogy folyó hó 21-ikén Szabadkán a Barátok temploma mellett.

műorás és ékszerész üzletet

nyitok. Üzletemben mindenemű órát és ékszer javításokat a legjobban készíték olcsó árak mellett.

Kiváló tisztelettel

Krékits István

műorás és ékszerész

Szabadka Barátok temploma mellett

28747/818. tan. sz.

Hirdetmény.

Szabadka város közlélmézési ügyosztálya felhívja a lakosságot, hogy téli káposzta szükségletét folyó évi szeptember hó 18-tól szeptember 30 áig az ügyosztály hivatalos helyiségében (Városház I. em. 38. ajtó) d. e. 8—12 óra között jelentse be.

Az igényelt mennyiség feltétlenül átveendő és utána métermázsánként 30 korona előleget kell befizetni.

Szabadka, 1918. szept. 17.

Dr Winkler
tanácsnok.

Mindenemű

könyvkötő-

munkát készít,

Berkes F. Béla

könyvkötő,

barátok templomával szemben

Uj lécládák

gyümölcs- és főzelék-félék

esomagolásra kaphatók:

Báno és Bröder
cégnél Szabadkán.

Elemi és polgári

iskolai tanulókat privátra

olcsón vállalom.

Cím a kiadoban.

„Ferravin“

vasas chinabor.

Erősítő szer gyengél-

kedőknek, vérszegé-

nyeknek és lábadozóknak

Étvágyat gerjesztő ideget erősítő

s vért javító gyógyszer. Szám-

talán orvosi ajánlás.

Szabadkán kapható. **Deesy**

Jenő úr gyógyszer-tárában.

Jelenlegi ára félliteres palackon-

ként 10 K. — A „Ferravin“ névre

essék ügyelni.

Lonart József

polgári és egyenruha szabó

Szabadka III. Balog u. 797 sz.

Elvállal polgári, egyén és magyar ruhák mértékeszerinti elkészítését.

Tevábbá fordításokat, átalakítá-

sokat, javítás és vasalásokat.

Vidéki megbízások elvállaltatnak

és pontosan eszközölhetnek. Ugyan

ott egy fekete bőr mikédó bárány-

kőr beléssel eladó.

Rizikó nélkül!

Főrfak és nők rokkant katonák özvegyek kevés befektetéssel napi 80 100 korona keresethez juthatnak. Jelentkezhetnek

Winkler Lajos és Trs-nál
I. Köleszi u. 248 sz.

2 jó magaviseletű takarítónőt

120 K. havi fizetés lakás és koszt ellenében felvesz.
Nádor kávéház.

3 kapa szőlő,

Eladó

terméssel vagy anélkül.

Cím a kiadoban.

Egy jókarban levő kerékpár jutányosan

eladó.

VII kör, Erdő-utca 82. szám.

Alkalmi vétel.

21 db boroshordót 230—750 literig, 90 hektó a legtöbbet ígérőnek eladom. Megtekinthető minden vasárnap **Odry Kálmán** földbirtokosnál **Bácsszenttamáson.**

Bérbe keresek

a várostól legfeljebb 10—15 km-re 20—35 lánecz szántó-földet.

Cím a kiadóhivatalban.

Jóminőségű fiatalpu papucsoba

viszonteladók a legszebb kivitelben kaphatják

Győri Ferencnénél, Szeged

Hajnal-utca 8. sz.

Plakátragasztó fu magas fizetéssel, ruházzattal azonnal felvétetik. Bővebbet Földes ruhauzlet

Eladó

egy jó forgalmu Vendéglő házzal együtt a főtéren mely 30 év óta fennáll egy gazdag bácsmegyei 20.000 lakossal bíró közégben kedvező fizetési feltételek mellett.

Cím: **Béni Béla** Szabadka, Nádor kávéház

Több

6—7 hektós alig használt **boroshordó**

eladó

a gyöngyösi ferencrendi zárdában.

fogak és fog-szerok.

Valódi amerikai

Különlegességek

fogászati munkákban, aranyból és platinából, valamint arany- és platinafogak, koronák és hiéak, ugyszintén szájpadiás nélküli fogak. Foghúzás teljesen érsztelenítve és fogtömések (plombálások.)

Schäffer Géza vizsgázott fogtechnikus.
Szabadka, Kossuth-u., Prekes-báz. Telefon 56.

Használt

tankönyveket

magas áron veszünk, vagy a mostani iskolai évre szükségessékre becsereleljük.

Papirspárga

esomagoláshoz, szállókötözésre eredeti gyári áron kapható vízálló cellulóze. Ajánlatos mielőbb beszerezni.

Tisztelettel

Lipsitz és Lampel

könyvkereskedése, antikvárium és papirspárga gyári raktára Szabadka, Rudics-u. 14.

A világlátsi rendelet

határozatait a fényhatás osökkenése nélkül szakis

Tungsram félwattos lámpákkal

lehet betartani.

Használjon 25, 40, 60 watt fogyasztásu

Tungsram-lámpákat.

Kész diványok

modern

hálószobák

jutányos áron kaphatók

Czigler Gyula

butorüzletében

a barátok temploma mellett.

MEHETREND

Budapestről érk. délután	1-00
éjjel	8-01
	12-24
	4-22
Budapestre ind. délelőtt	10-15
délután	1-55
éjjel	11-58
	4-47
Zomborból érk. délelőtt	10-02
éjjel	10-11
Zomborba ind. éjjel	8-14
	5-28
Ujvidékről érk. délelőtt	7-46
délután	1-21
éjjel	10-58
Ujvidékre ind. délután	1-44
éjjel	9-26
	4-26
Szegedről érk. délután	12-42
éjjel	8-08
Szegedre ind. délután	1-30
éjjel	12-46
Cserevka—Gombosról érk.	éjjel 3-07
Cserevka—Gombosra ind.	éjjel 4-49
Zentáról érk.	4-45
Zentára ind.	4-38
Bajáról érk. délelőtt	9-02
éjjel	9-26
Bajára ind.	7-24
	5-21
Bácsalmásról érk. délelőtt	7-46

A *gal jelzettek gyerekeknek
Az éjjeli idő: este 6-tól reggel

Ujságárusit

emberek,
asszonyok,

lányok,

fiúk

havi fizetéssel,

vagy magas %-al

azonnal felvétet-

nek a

DELVIDÉK

kiadóhivatalában.

Keesis magas fizet-
ssel azonnal felvete

Johanna szikvizgyárban Szeg

A legújabb egy házmegyei nyomtatványok postafordultával a

Szent Antal nyomdában

szerezhetők be